

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Inha več na dan, razen
dolj in v nedelji.

Issued daily, except Sundays
and Holidays.

LETNO—YEAR XVI.

Class No. 1 Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 16. marca (March 16), 1923.

Subscription \$8.00
Yearly

Uredniški in upravilski pro-
stori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:
2657 S. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

STEV.—NUMBER 64.

TRGOVSKA KOMISIJA NE MARA NASTOPITI PROTI SMETARJEM.

Pravi, da ne sodi takino slepar-
stvo v področje njene juris-
dikcije.

PENNSYLVANSKI SENATOR UVERJEN O SLEPARJE- NU SMETARSKEH PLJAVK.

Washington, D. C. — Kljub
hudemu ugovoru od strani zvez-
nega kurivnega ravnatelja Wad-
leigha se je meddržavna trgovska
komisija izjavila, da ne mara
stopiti proti premogovniških
baronom, ki so v sedanji sili proda-
jali po kar najvišji ceni odmeške
in smeti zmrzljocemu občinstvu.

Po štirinajstnevnom molčanju
je komisija odgovorila na pritožbo,
ki jo je vložil kurivni ravnatelj Wadleigh dne 26. februarja.
Besedilo tega odgovora se glasi,
kakor sledi:

"Odlok komisije je to, da se
naj ne vmešamo v preiskavo in
zasiljanja, ki jih svetujete v
svom pismu z dne 26. februarja.

"Komisija je mnenja, da je za-
deva predvsem taka, ki ne daje
povoda, da bi se komisija pedala
z njo, niti se ne da predmeta iz-
ključiti iz meddržavnega prava-
žanja. Stvar vodi bolj med reči,
ki jih obdelujejo kriminalne ali
civilne postave v državi, ki ima
pravico kaznovati takšne krimi-
nalne prestopke."

Z drugimi besedami, komisija
si je umila roke ter se postavila
na stališče, da bo še nadalje do-
voljava zelenicam zakladati
premogovniške smetarje z želez-
niškimi vozovi. Komisija pravi,
naj le država ali števje toči, če
hoebiti zadodčenje.

Pazdeljevalec Wadleigh se ne
strinja s tem stališčem. Brž ko je
prejel pismo od komisije, je pisal
komisarju Potterju naslednje vr-
sice:

"Obžalujem, da ni komisija v
stanu storiti nobenih korakov za
preprečitev kriminalnega razpe-
vanja in razpošiljanja rudniških
odmeškov v meddržavnem pro-
metu."

"Zadeva, ki sem jo predložil
vam, je značilna za veliko število
drugih, o katerih so dospela
poročila v ta urad.

"Upal sem, da ima meddržavna
trgovska komisija zadosti moći in
obišči v takih slučajih za varova-
nje in obrambo občinstva pred
taknimi početji, kakršnih je ob-
deljena družba Forestone Coal
Company."

Ko je bil zvezni senator Pep-
per iz Pensylvanijske vprašan, bi-
li bil on ali kak drug senator pri-
pravljen poseči v ta škandal tr-
dega premoga, je odgovoril tako-
le:

"Zelo rad bi se vdeležil preis-
kave v zadevi smetarskega pre-
moga, če bi le količkaj dvomil o
dejstvih."

"Kakor mi je pa znano, so po-
ročila, dospela zveznemu razde-
ljevalcu in pennsylvanski kurivni
komisiji v roke, pijočnoma res-
nična v tem, da so razne stranke,
na raznih krajinah v okraju trdega
premoga prodajali negorljive od-
meške za pravi premog."

"Sedaj je treba to samo še
preprečiti in kaznovati krivece.
Ker se območje državne komisije
neha na meji, in ker je primerno
nadzorovanje ob obstoječih posta-
vah nepraktično, bi bilo najbolje,
če bi meddržavna trgovska komi-
sija naročila želenicam, naj od-
klonijo prevažati tiste negorljive
odmeške."

"V svrhu kaznovanja prizade-
tih krivev je treba le predložiti
dokaze okrožnemu pravniku v
jurisdikciji, kjer je bil zločin iz-
vršen."

DEVETINDVAJSET JEČ ZA PRTH RADI PREVELIKE NESNAGE.

Ossining, N. Y. — Lani je dala
državna jetniška komisija zapreti
devetindvajet ječ radi strašne ne-
snage v njih. Dejstva, ki kažejo
razmere v tistih ječih, so nadalje-
vane v komisijskem letnem poro-
čilu, ki je bilo pravkar poslano
legislaturi.

Pregled večjih dnevnih dogodkov.

Amerika.

Trgovska komisija noči stopiti
na prste sleparškim baronom pre-
moga.

Izkoriščanje otrok na poljih
sladkorne pese.

Illijska zbornica je odredila
preiskavo glede znanih herrinskikh
izgredov.

Odljuni odjemalci žganja v
Washingtonu se perejo.

Unija zidarjev v Chicagu je za-
vrgla Landisovo mezdno lestvico.

Dveteset oseb zgorelo v ubožnici v
Buffalu.

Debi je govoril na shodu jugo-
slovenskih delavcev v Chicagu.

Inozemstvo.

Nemčija je pripravila nov načrt
za rešitev vprašanja reparacij.

16,000 rudarjev zastavalo v
Ruhru. Zopet dva Nemca ubita.

Fašizem prihaja na površje tudi
v Španiji.

Poljaki dobili Vilno in vzhodno
Galicijo.

Leninovo stanje se je malo iz-
boljšalo.

Močan potres v Dalmaciji.

DEBS NA SHODU NAŠIH DELAVCEV.

Shoda se je udeležilo okoli 1,500
slovenskih, čeških in drugih de-
lavcev.

Chicago, Ill. — Gost sneg je pri-
čel naletavati v sredo srečer in
kmalu pobelli poulične hodniko
kakor bi bil še bočni čas. Človek
bi si mislil, da se bo ob takem
slabem vremenu ponesrečil shod,
ki je bil napovedan za ta večer in
sneg, ob pol osmih, ko je bil na-
povedan prvič shoda, je tudi tako
izgledalo. Toda, ko se je ka-
zalec nagibal proti osmi uri, se je
pričela polniti dvorana, vedno
več in več udeležencev je prihaja-
lo. Tisti ljudje le toljko plačo, da
ne morejo družine niti umreti, niti
ne živeti.

Delodajalec določilo, oziroma
odmerijo kontraktnim delavcem
po navadi toliko akrov za prepri-
livitev, okopavanje in spravljanje
pece s polja, kolikor jih zmogejo
obdelati delavci in njih družine
skupaj. Prepulitev se mora vrati v
zadnjem času, ki je razdeljen na
četrtino ljudi, ki jih zmogejo
obdelati delavci in njih družine
skupaj. Ponekod so v nekaterih sluč-
jih dobivali zidarji po \$2 na uro,
in navadno dobivajo sedaj po
\$1.50 na uro.

Delavce za poletno delo na mi-
chiganskih poljih so preskrbeli a-
gentje sladkorne kompanij iz
Chicago, Chicago, čeških mest,
iz rudniških krajev v W. Virginiji
in celo iz daljne države Texas
in iz Mehike. Ti agentje so dobili
kakor po cele karavane družin, ki
so se dale zapeljati prilik, če,
da bodo lahko porabili za delo tu-
di ženske in otroke na poljih slad-
korne pese.

Sladkorne kompanije so po o-
menjenem poročilu najele staro
skupnega komiteja obeh organi-
zacij. V njej so sprejeti vse do-
lombe splošnega dogovora, ki ga
je bil izdelal sodnik Landis kot
tedanjem razsodnik. Med temi do-
lombami je tudi ona, ki preprečuje
je stavki.

Ponekod so v nekaterih sluč-
jih dobivali zidarji po \$2 na uro,
in navadno dobivajo sedaj po
\$1.50 na uro.

Novo pogodbo so dosegli člani
skupnega komiteja obeh organi-
zacij. V njej so sprejeti vse do-
lombe splošnega dogovora, ki ga
je bil izdelal sodnik Landis kot
tedanjem razsodnik. Med temi do-
lombami je tudi ona, ki preprečuje
je stavki.

Pogodba izrecno poudarja, da
ne sme biti stavki iz simpatij. To-
da zidarska obrt ostane še nadalje
popolnoma unija.

Nobenih omejitev ni glede na u-
porabljanje materijala in drugih
sredstev, s katerimi se da dosegi
skrjevanje delavskih moči. Stavke
ki so v območju zidarske unije,
bodo poravnali potom razsodil.

Podjetniki, ki imajo na delu z-
idarje, ne smejo z oglasti najemati
več moč, kolikor jih je treba za
dočitno delo.

Cezurno delo je dovoljeno le
tam, kjer bi bilo v nevarnosti živ-
ljenja ali premoženje. Delati ne-
smejo v sobotah popoldne, ob ne-
deljah in petih glavnih praznikih
v letu, če tega ne dovolita ob orga-
nizaciji. Za tako delo je določeno
na dvojna plača.

Pričakovati je, da sprejmejo to
pogodbo tudi druge stavbinske u-
nije.

Otroški urad je preiskoval raz-
mere v tem tipičnem krajnu leta
1920, ter dognal, da je bilo 67%
otrok pri 500 družinah na delu
na polju. Ti otroci so bili v starosti
od 6 do 18 leta. Četrtna teh
otroških delavcev je starih pod
10 let, a samo ena petina jih je
starih 14 let. Tri četrtnine dečkov
in tri petine deklej je ponagalo
na polju tisto leto. 70% mater se
je tudi ubijalo na delu. Te mate-
re so delale dolge ure, s vrhoga
bodo poravnali potom razsodil.

Podjetniki, ki imajo na delu z-
idarje, ne smejo z oglasti najemati
več moč, kolikor jih je treba za
dočitno delo.

Cezurno delo je dovoljeno le
tam, kjer bi bilo v nevarnosti živ-
ljenja ali premoženje. Delati ne-
smejo v sobotah popoldne, ob ne-
deljah in petih glavnih praznikih
v letu, če tega ne dovolita ob orga-
nizaciji. Za tako delo je določeno
na dvojna plača.

Pričakovati je, da sprejmejo to
pogodbo tudi druge stavbinske u-
nije.

Fašizem prihaja na
krmilo v Španiji.

Umori delavskih voditeljev so iz-
zvali oster konflikt med de-
lavci in nazadnjaki.

Madrid, 15. marca. — Umor
Salvadorja Seguija in Francise
Comasa v Barceloni, ki sta bila
voditelja delavskih sindikalistič-
nih organizacij, je izval krizo, iz
katere morda izide fašistična
strahovlida na Spanskem. Delav-
ski voditelji sta bila ustreljena
pri belem dnevu v glavni ulici
Barcelone; kroglo, ki so letele, so
ubile tudi neko žensko, ki šla slu-
čajno mimo. Policia je videla na-
pad, toda ni hotela arretirati mo-
rilcev.

Med delavci je zavladalo veliko
ogorčenje in zagrozili so z repra-
siljami. Demonstracije in izgredi-
so na dnevnem redu. Španski fa-
šisti, katerim spada vsa reak-
cionarna desnica s klerikalni vred-
nostmi, so drugi strani zagrozili,

da ne bo dovoljeno, da se delavci
zavzemajo za svoje pravice.

NOVI FILIPINSKI KABINET.

Manila, Filipini. — Novi kabi-
net so vse tri politične stranke
soglasno potrdile. Nova Woodo-
va administracija, governerica
Wooda se stoji iz naslednjih čla-
nov: Tajnik za notranje zadeve
dr. Jose F. Laurel; finančni tajnik
Alberto Barretto; sodni tajnik
Jose Abad Santos; poljedel-
ski tajnik Rafael Corpus; trgo-
vinski tajnik Salvador Leguda.

ZALOSTNE DELAVSKE RAZMERE NA POLJU SLADKORNE PESE.

Radi miserne plače ne morejo o-
troci hoditi v šolo, niti ne matere
ostajati doma, da bi skrbele za
otroke.

VEČ KAKOR ČETRTINA O-
TROK MORA DELATI NA PO-
LJU PO 11 DO 15 UR NA DAN.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega dela na michiganskih
poljih sladkorne pese tvorijo glavni
del v poročilu, ki ga izda v
kratkih otroških urah.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Razmere otroškega in
maternega

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE FEDERACIJE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE FEDERACIJE

Cene oglasov po dosegovem. Kolumbijski 20 centov.

Naročnina: Zadnjeno državo (New Orleans) \$1.25 na mesec; Chicago \$1.25 na mesec, \$1.50 na pol meseca, \$1.50 na tri meseca, \$1.50 na eno letno, \$1.50 na tri meseca, \$1.50 na eno letno.

Naslov na vas, kar boste z naslovom:

"PROSVETA"

2657-50 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske Nacije, Chicago, Illinois.

Owned by the Slovenske Nacije, Chicago, Illinois.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (postage included) \$1.50 per year.

Chicago \$1.50, and foreign countries \$1.50 per year.

"MEMBER OF THE AMERICAN PRESS."

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 21-22) poleg vajega imenu na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnem potisku naročilna. Poverite je pravzanes, da se vam ne ustavi list.

V ČIGAVEM INTERESU NAJ BI SE POVIŠALO STEVILO IZSELJENIKOV V AMERIKO?

O izseljeniškem vprašanju se je napisalo marsikaj zadnjih deset mesecev. Nakateri veliki dnevniški so priporočali, da se dovoli priti večjemu številu izseljenikov v Ameriko, drugi so pa zavzeli staličče, da časi niso ugodni, da se dovoli tujezemskim delavcem prihajati v večjem številu v Ameriko.

Kadar se razpravlja o tako važnih vprašanjih za ameriško delavstvo, tedaj je za ameriško delavstvo dobro, da pazno sledi faktom, ki govore, zakaj je pričela propaganda, da se pripusti večje število tujezemskih delavcev v Ameriko, da lahko napravi svojo sodbo o vprašanju na dnevnem redu.

Agitacija za povišanje izseljeniške kvote so vodile razne podjetniške organizacije. Pa tudi posamezni podjetniki niso držali križem svojih rok, ampak so izrabili svoj vpliv tam, kjer so upali, da dosežejo uspehe.

Agitacija je seveda učinkovala na Kongres, kajti trajala je več mesecev. Zbornični odsek za imigracijo je odredil zaslisanje, da zasliši priče, ki zagovarjajo povečanje izseljeniške kvote ali ki so nasprotne povečanju kvote.

Mr. J. M. Larkins, pomožni predsednik Bethlehem Steel kompanije, je pričal, da se plačuje 25 centov mezd na uro, ker ni dovoljeno priti zadostnemu številu izseljenikov v drželo. Vztrajal je, da mora število delavcev biti tako veliko, da dobe delavce. Neki član zborničnega odseka je menil, da Larkinsova želja pomeni mogoč, da stojita po dva delavca ali več pred tovarniškimi vratmi za vsakega delavca, ki dela v podjetju. Larkins je dalje povedal, da so jeklarski delavci prav dobro izhajali, ko so prejemali po 28 centov mezdu na uro, ker delajo njih otroci, starci več ko šestnajst let v tovarnah in drugje. Po njegovem mnenju pomaga zaslužek otrok očetu, da ložje prehrani družino.

Larkinsova izjava govori jasno kot beli dan, zakaj priporoča povišanje izseljeniške kvote. Naivni ljudje pač misljijo, da je Larkins priporočal povišanje izseljeniške kvote, ker želi, da evropski delavci ubedijo onkraj oceana. Larkins ni sentimentalni sanjač, ampak je podjetnik. Kot tako računi s profitom. Kolikor nista je delavska mezda, toliko večji je podjetnikov profit. Larkinsu se zdi, da delavci prejemajo previsoko mezzo, ako prejemajo po šest in trideset centov na uro. Ljudje, ki se morajo prehraniti s tako mezzo, so seveda drugega mnenja kot Larkins in so vsakčas pri volji dokazati, da mezzo po šest in trideset centov na uro ob času sedanja neznosne draginje nikakor ne zadostuje za prehranitev družine. Larkins bi rad to nezadostno mezzo znižal saj za osem centov na uro, tako da bi delavci prejemali samo po osem in dvajset centov na uro. Kajti on pravi, da otroci, ki so dosegli šestnajsto leto, lahko pomagajo očetu prehraniti družino. Seveda ni Larkins povedal, kdo naj pomaga družinsku očetu prehraniti njegovo družino, preden so otroci postali starci šestnajst let.

Dokler ne stoejo velike trume brezposelnih delavcev pred tovarniškimi vratmi, toliko časa ne morejo Larkins in drugi jeklarski industrijalci pritiiskati na delavske mezde. Nemogoče jim je provocirati delavcev, da zastavijo. Ako ni velikih brezposelnih delavskih trum, ki hodi od tovarne do tovarne pristoj za delo, postoji nevarnost, da stavka ne konča za podjetnike tako, kot so podjetniki že naprej izdelali svoje načrte.

Neki Lawton je zastopal privatne bakerake interese v Michiganu. Izpovedal je pred zborničnim odsekom, da plačuje ruderje od \$3.20 do \$3.80 na dan. Nakladalci prejemajo najnižjo mezzo, ruderji pa najvišjo. Delo v bakrenih rudnikih je težko in nevarno, ampak tudi mezo nikakor ne zadostuje za prehranitev družine. Vpričo takih razmer se ni treba prav nič čuditi, ako rudniški podjetniki ne morejo dobiti delavcev, kajti taká mezo nima najmanjše privlačne sile za delavce. Ako bi rudniški podjetniki saj nekaj mesecev poskusili prehranjevati sebe in svoje družine s tako mezzo, kot so jo določili svojim ruderjem, bi kmalu izvedeli, zakaj ne morejo dobiti zadostnega števila delavcev za rudnike.

Taki so vzroki, ki jih naštavijo podjetniški interesi, zakaj je treba povikati izseljeniško kvoto. Na podlagi teh vzrokov se da sklepati, da podjetniki zahtevajo povišanje izseljeniške kvote le v svojem lastnem interesu.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J.
in čitateljev Prosvete.

San Francisco, Cal. — Jaz upravi Prosvete gotovo nepravim delu kot sto drugih naročnikov, kajti komaj predraguščim en naslov, ki se selim drugam. Ne bom tege razklašal, zakaj se vedno selim, je že tako potrebno. Narednega mesečja sem in želim svobode, zato pa, če mi reče kak priznajoči knjig zopernega, že puščim delo, naj ga opravlja sam, svoboden grem dalje. Človek itak ne more ostati vedno sušen.

Ravnokot se mi zdi, da je z delom, ki se poroči. Si tem je postaja nekaka sušnjica, kajti načakan je na moža. Ce ima še kakih pet otrok, ki jih je treba vedno čuvati in se ponoriči oglati eden sasaj drugi, se vsa utrujena in potrebnata podčika vseeno spravi k njemu in potolači ga, da v miru spi dalje. Komaj je utrušla malo dete, legla in nekoliko zapala negotov spanje, že kliče piščalka, da mora vstati in pravljati zajuterk in obed na moža, da ga vzame s seboj. Z delom podvije kolikor more, otroci vejo, moč pa sitnari. Tako je divljenje delavčeve žene. Ali moremo trditi, da to ni nekako vrste sušenjstvo? Večni pekel je za ženo, zlasti, ko moč ne upošteva njenega truda.

Občalovanja vredno je, da se ne superstirjavajo proti pravemu povaročitelju njih sušenjstva. Preveč bi morale upoštevati to, da moč niso krivi njih nesrečnega življenja in trpljenja, če dajejo svoje gorje, poučili bi o njem svoje može; moč in žena naj bi se dogovorila, zavedala naj bi se, da se v politični organizaciji delavcev lahko izboljša življenje za delavce družine. Na volini dan bil morala skupati iti na volilne in glasovati za delavške kandidate, za kandidate socialistične stranke.

Če bi zavladal socialist, ki audi vsem ljudem iste pravice do življenja in iste obveznosti, potem bi izginila s površja zemlje ta kruta nizerija, ki povzroča v največji meri nesporazumljivje v družinah. Današnja družabna red je tudi krv, da je teliko samskih nesrečnih. Koliko mladeničev in deklej je, ki so bolni na različnih boleznih. Če iščemo verroke, je nam ne bome našli drugje kot v krvljenem družabnem redu. Drava bi morala imeti zavode za nezakonske otroke, ki naj bi bili obenem tudi veliki učni zavodi. Mladina, ki bi v njih odrašla, bi bila izobražena. Velike koristi bi imela družava s takimi zavodi, ustanovila bi si dobre družljave in mlini pomogla do dobrega občinstva.

Radi ločnih žens niram nikakih krivih predsednikov in so zarađi mene ravnotako pošteno kot katerje druge. Predsedki napravljaj, ki jih marsikdo izraža, bi moral popolnoma prenehati. Kajteka bi ne smeli oznanjati v javnosti, saj ne mi, mladeniči in dekle, ostajamo tihi.

Mesto San Francisco je slovene ne le radi svojega številnega prebivalstva, temveč tudi radi lepot mesta in lege ter radi milega podnebja. Toplo je tu in češnje se ravno zdaj v bujnem cvetju. Vsi parki so zeleni, v umetnih parkih cvetajo negovane cvetlice sbrane iz vseh delov sveta, njih barva je bujna in pestra, da jih človek začuden ogleduje.

Ko človek pride v millionarski del mesta, se streme osira gori po ulici na velikansko poslopja, lepredajalno z različnim importiranim blagom iz vsega sveta in vrti. Med premišljovanjem, kaj vse premorejo ljudje, pride človek do parka Zlatih vrat (Golden Gate). Tudi tu se zatopi v lepoto parka, vstavlja se in opazuje, slednjih prispe do Richmonda distrikta. Tu je šele pravraj na svetu. Ta distrikt je star komaj pet let, toda lepi kot katolički drugi park v drželi. Veličje korporacije gradijo tam poslopja in ulice. Vse moderno je in okusno zgrajeno, da se človek ne hotevi vstopiti v lepoto in pozabi na vse druge.

Korporacije, ki so zgradile te hiše, jih sedaj prodajajo, in sicer ne izpod \$15,000 ter do \$100,000. Prodajajo proti gotovini ali "lahkim" mesečnim obrokom po \$500 na mesec; polovic pa je vseeno treba takoj plačati, to je od 7 do 50 tisoč dolarjev. To seveda niso hiše za nas, čeprav smo jih naredili, dali so nam zato malo papirja, pa smo zadovoljni.

Ravnoma korporacija, ki razprodaja sedaj nove hiše, lastuje več, da bodo truplo ranjkega dala nam nasaj ali ne, če, da je še potekel čas po njegovem smrti in res so se ingovarjali, da jim postave dovoljujejo. Končno so se vendar udali in izročili mrtvaca, ko smo jim plačali vsoto \$10 pod pogojem, da ga mora takoj odpeljati pogrebni, s katerim smo se dogovorili, da ga po kopalo.

Zdaj vidis dragi trpin, kako umno dela korporacija: sedaj ima moj zaslužek in še zastonj sem ji delal celi teden. Tako kot jaz so delali drugi in kampanja ima sedaj tri sto hiš po 25 tisoč, po vrhu pa še delavčeve zaslužke. Tako meni ni drugega ostalo kot robeci, s katerim si lahko brišem solze z očes.

Ves žalosten in zamišljen sem prišel nazaj v sredino mesta in utrujen od globokih misli in dolge hoje sem sedel pod kočo drevka drugemu, meni enakemu trpinu. Začneva se pogovarjati o u-sodi proletarjev, nakar sem saj o tem omnil, naši člani opozorijo svoje prijatelje za prestopne liste, pa sem bil zavrnjen, da sem prestrog, ter da imamo od o-nih članov korist, namreč 10c na mesec od vsakega. Tu vidimo, koliko drugih stroškov nam pozyrodi onih 10c. Povem, če bi imeli še kdaj urejevali take ainstnosti ob smrti člana, da rajše odstopim od društva. Člani S. N. P. J. so medijali v Pittsburghu: Zadevo glede dostojnega pogreba uredite vi; v Corsopoliu pa: Saj je tam dovolj njegovih prijateljev, kaj hečemo tam mi vse.

Pokojnik je bil rojen na Krki na Dolenjskem, ter prisilen v bližnjo vas Videm, št. 22. V stremem kraju zapušča Neno, dve hčeri in sin. Star je bil 48 let. — Michael Lomazek, predst. dr. 360 S. N. P. J.

Conenant, Ohio. — S tuščim srcem naznjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nam je kruta smrt neprisakovano ugrabilo dragočaščnika Antonia Kodelja dne 4. marca. Zvezde ob 10:45 je za vedno zaspal po krateki in mučni bolezni pljučnic. Star je bil 18 mesecev in 12 dni. Pokopali smo ga dne 5. marca na tukajnjem katoličkem pokopališču.

Zahvaljujem se mojemu bratu Avgustinu, avaku Antonu Stegevem in njegovi ženi Rozi, ki so nam stali na strani ob času mučne bolezni ter s krasne vence in kopke, ki so jih darovali. Hvala Antonu Panku, njegovi ženi Mary, rodbinam Ogrin in Sedmadi, mrs. Šebetici, Mrs. Sterle, mrs. Salek in mrs. Ani, njeni hčeri Dragoci Skender, ter vsem skupaj za krasne vence in sočustvovanje ter sprejem na zadnji pot.

Rojakinji Sterle in Salek sta napravili svoja dva sinova, da sta nasla mladega pokojnika k vesnemu podčiku. Hvala jim kot kot vsem skupaj. — Nepozabne, muščinke želimo mirem podčiku. Žaluoči ostali: Valentini Antonia Kodelja, stariša, Pavilin, Antonia, Mary in Rozi sestre in Valentin, brat. — V. Kodelja.

Neffs, O. — Poročam žalostno vest, da smo izgubili dva družstva na brata, ki smo ju pokopali v enem tednu. Bila sta rodrom Hrvata in dobra člana društva "Bratstvo", št. 4 S. N. P. J. Eden se je vrnil iz dela v rudniku in se je po nešrečni zadel s hico, v kateri je bil močan električni tok. Bil je namest mrtev. Bil je ozlenjen ter zapušča v starem kraju soprogom, tri sinove in hčer.

Druži si je pognal kroglio v glavo, da je čez dve uri umrl. Vzrok samomora nam ni znan. Bil je samec ter zapušča v starem kraju dva brata, dva pa tu v Ameriki.

Društvo je obema pokojnikoma prizredilo dostenjen civilnega pogreba in vsakemu je kupilo venc srednjih cvetlic.

Radi delavskih razmer od tu se ne morem pohvaliti. Le toliko je zaslužka, da zadostuje za borno življenje, tega pa še misiliti ni, da bi si kdo lahko položil kak sent na stran. Marsikdo se tolazi, da bo boljše, ko bo prišla na krmilo za ali ona stranka, pa po mojem mnenju bo že slabše, dokler se bodo tako menjavali. Le poglejmo malo po svetu in videli bomo, koliko strank je. Vsak podpira svojo in pravi, da je njegova najboljša. Dokler bodo delavci tako razklopili in se ne bodo združili ter skupno glasovali za svojo stranko pri volitvah, toliko česa ne pričakujemo niti dobrega.

Dopisi v "Prosveti" so nekateri res dobrni in podstavlji, kar pa se tiče onih o družinskih razmerah, bi človek sodelil, da so spodbudni za uredniški koč kot za javnost. Ko je ena zasedla, tedaj druge ne morejo končati in se ne

ve, če bodo truplo ranjkega dala nam nasaj ali ne, če, da je še potekel čas po njegovem smrti in res so se ingovarjali, da jim postave dovoljujejo. Končno so se vendar udali in izročili mrtvaca, ko smo jim plačali vsoto \$10 pod pogojem, da ga mora takoj odpeljati pogrebni, s katerim smo se dogovorili, da ga po kopalo.

Tako ga je še pozno v noč dne 4. marca pogrebni pripeljal na njegov dom na Butler Str. Pittsburgh, dne 5. marca zjutraj ob devetih uri pa smo ga pokopali v Shaeburgu po katoličkih obredih.

Rojaki, tu vidite, koliko stroškov in nepotrebnih sitnosti napravijo takli člani, ki se nahajajo izven naselbine in v bližini drugačnih društva, pa se ne brigajo, da bi preskrbeli prestopne liste. Ravno pri našem društvu imamo člane, ki so še nad leto dni od tu, pa si še do danes niso preskrbeli prestopnih listov. Nakoč sem na sej o tem omnil, naši člani opozorijo svoje prijatelje za prestopne liste, pa sem bil zavrnjen, da sem prestrog, ter da imamo od o-nih članov korist, namreč 10c na mesec na druge društve.

Newyorški župan Hylan zahteva \$25,000 letne plače zato, ker nič ne dela. Od zadnjega poletja si je vzel 77 dni počitnic.

Francozi in Nemci so prideli pobjavo v Ruhr. V Parizu pravijo, da ubijati Nemce so sankcije, ubijanje Francozov je pa umor, ki se ima strašno mačevati z novimi "sankcijami".

Fašisti v Italiji sanjajo o italijanskem cesarstvu. Mussolini bo prvi italijanski cesar, kadar se mu še male bolj zmeša.

Na Slovenskem je deset strank v vojnom boju. Majhen narod — velika politika.

Lenin je bolan. Toliko časa so kričali o njegovih bolezni, da je nazadnje res zbolel.

Vse to pa ni nič v primeru s tem, kar se godi na Irskem.

Sedemsto let so se Irci tepli z Angleži, namreč katolički Irci. Med vojno in po vojni

PROSVETA

Nemški valpet.

Josip Jurčič.

(Konec.)

"Ko se vzbudim, je bil ogenj napol pogasil, mesec je bil izra bukovja pogledal, ali berača ni bilo nikjer. Opeharil me je bil. Jezen vstanem in hočem oditi domov."

"Kar se mi zazdi, da je v grmovju nekaj počilo, kakor bi kdo stopil na trhlo vejo in bi se mu prelomila pod nogo. Tudi sem kmalu zagledal nekaj visokega, da je šlo proti meni. Ko je stopile in sence, sem vedel, da je človek, poznal ga pa nisem še. To sem vedel takoj, da berač ni, prevelik je bil. Zagrabil sem krepele in sem počkal. Valpet je bil. Ni me takoj spoznal in je rekel: 'Kaj žgeš drva?'

"Tvoja niso, kakor moja ne, kaj ti mar?" pravim."

"A, si ti!"

"Jaz, le čakaj, čakaj, kaj bemi, greva vklip. Morebiti bova eno reka, ali pa dve," rečem in grem za njim."

"Hitro je stopel in jaz vstreljega. Ni mu bilo povolji, da je dobil ravno meje. Precej časa niso se menila nicens. On ni vedel, kaj bi rekel, bal se me je, ker sva bila sama ponoči, jaz pa nisem vedel, kako bi začel. Tako prideva iz hotelevenj na ravan. Do grada ni bilo več daleč."

"Ti, kaj imaš ti z ono deklico, da več s katero? Zakaj se vedno tam potičeš okrog?" ga vprašam."

"Mislim, da nisem dolžan odgovarjati" — pravi on."

"Če ti mislis, da ne, jaz pravim, da." Primem ga za ramo in pravim: "Ne boš se premeknil z mesta, dokler ne boš prisegel in se zarotil, da te ne bo nikdar več v vasi videti pri njej. Če nečeš, pa ti bom predrobil file in kosti, da me boš pojmlj do smrti."

"Izkudal se mi je izpuliti, toda dobro sem ga imel v klečah."

"Ne boš obljubil?"

"Obetam," pravi. — Takoj ga ispuštim."

"Gorje ti pa bo, že ne ostaneš mod-beseda." Bil je še kakih deset stopinj od mene."

"Ce ne prav ni več k ljubici svoji, saj pomnila me bode. Zdaj

je le vzem za ženo, 'če hučec,' vpije za meno."

"Ko to zasišim, me pograbi jesa, nekaj zarjovem in se spustim za njim v dir. A učel mi je tisto noč."

"Da je to res, kar mi je napovedal, tega nisem mogel verjeti. Vendar peklo me je neznanasco. Da bi se bila ona spozabila, ki sem jaz toliko stavil nanjo, več negoli na vse ženake tega sveta, tega nisem mogel verjeti. Če sem pa spet pomislil, kako rada je govorila še njim svojo nemščino vselej, kadar je mogla, kako se je proti meni izpremenila, pa sem skoraj moral verjeti. Pa če je res, nekaj bom naredil, naj se podere ves svet. Nje same nisem mogel vprašati, ali je res, kar je dejal. Sram me je bilo, in nisem vedel, kaj bi počel, če bi iz njenega odgovora spoznal, da je taka. Bila je od dne do dne bolj bleda, tih, malo je je bilo videti. To je bilo še slabo znamenje, ali jaz sem se vendar še tolažil, da pomenja kaj drugega."

"Tako sem bil neko nedeljo v cerkvi. Žegnanje je bilo, natlačeni smo stali. Tam spredaj je v posebnem svojem stolu sedel in dremla naš gradiščak. Za njim je stal valpet, osiral se po cerkvi semertija, večkrat pogledoval name prav zaničljivo."

"Poleg mene je stal fant iz bližnje vasi, ki je pred menoj hodil za hčerjo mojega sosedja. Zato ker sem ga bil izpodrinil, meni mogel lahko videti. Danes pa je bil nekaj ves drugi, žepetal mi je vedno kaj na uho, norčeval se iz valpta in iz drugih reči, tako da mi je bil že prav siten in nadležen. Ko mine mašč in se vstopimo pred cerkvijo, je bil zopet pri meni in govoril marsikaj."

"Kaj pa dekle tvoje, kako se kaj imata? Zdaj jo boš pustil, to se ve da?" pravi."

"Zakaj?"

"Glej ga mo, kaj ne veš, kaj govorje ljudje! Grešili smo, grešili! Grdo je res, da te je tako vdala zas. Ta hujanje valpet je vohal okoli hiše, kakor sleden pes. Treba mu jih je bilo namestiti po plesti. Jaz sem zmerom čakan, kdaj boš to storil, kar bi bil vsak izmel nas."

"Zatorej je vendar res", sem dejal. Zavrelo je po meni, valpet je ravno s svojim gradiščkom

prav iz cerkve. V zepu sem imel zaklepčen noč. Nič ne vem, kdaj sem ga potegnil venkaj; ne vem, kdaj sem planil nanj, podrl ga v hipu na tla in zabodel. Bil sem ves divji, kakor živina, nič me nihalo sram, nječesar se nisem bal."

"Primite ga!" je kričal gradiščak, pa nihče se me ni upal do tekni. Pobegnil sem izpred cerkve in šel v hosto."

"Takem ležem na mah. Nekaj časa se mi je zdelo, da sem na tujem svetu, da nisem tisti, kakor sem bil, misil sem, da se mi vse le sanja. Kmalu pa se mi kri umiri, začenem premisljati. Kaj sem storil? Človeka sem umoril! Grozilo je bilo. Valjal sem se po tleh, najrajni bi se pokopal v temljo, da bi me ne bilo več. Vse življenje je zdaj izgubljeno. Sreča, mir, veselje, vse izgubljeno. Kakor Kaj nisam več doma, dobrotniku svojemu ne smem več pred oči. Zakaj sem storil to? Zakaj nisem poslušal besedi drugača očeta svojega, ki me je prav učil? Zavoljo nje sem postal hubodec, zavoljo nje, ki je zame ni več. Biriši me bodo pojali, kakor divjo zver, še ostarem v deseli. In Bog, kaj bo ta rekel, gorje!"

"Nod se naredi, predno jaz vstanem. Kam bi se obrnil? Najprej grem proti gradu. Videti moram, morebiti ga nisem do smrti, si mislim, in to me nekaj utolači. Tihom se priplazim do gradu. Nihče me ni čutil. Pogledam tam skozi okno v sobo, kjer je nadavno ležal valpet. Vidim ga na postelji, poleg njega je sedeča deka. Še je bil živ. Oj, Bog in Mati božja daj, da ne bi umrl, da ne bi jaz imel umora na vesti!"

"Potem se obrnem proti vasi. Hotel sem se očeta svojega proti, naj mi ne zameri, naj me ne zavrže; kar sem storil, nisem iz hubobije, temveč v nepremisleku. Pa ko pridev do hiše, mi ni dalo stopinje več storiti, nisem se upal potrakti. Obrnem se proti sosedu. Tam potrak na njeno okno, da bi prosil nje odpuščanja. Nihče se ne oglaši."

"Naj bo, kar hoče; naj bo vsega konec, hajdimo po svetu!" —

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

Plačam \$30.00 na mesec, hrano in stanovanje. Povrnem ji tudi vožnje stroške ako bode ostala dalje casa. "Vdovec", 2657 So. Lauderdale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

LEPA PRILICA

se nudi dekleto, vdovi ali tudi divorsanki, ki pa mora biti na prednega milijena in mirnega značaja. Jaz sem ostal sam s tremi otroci, ker mi je moja žena pustila še pred šestimi leti. Če katero

veseli skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

"In šel sem; kám, sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, kakor današnji dan. Zdaj najde gospoška človeka, zajide kamor je, še tako daleč. Ta-

velsi skrbeti za mene in otroke, ter opravljati hišna dela, naj se obrne pismeno na spodnji naslov.

krat pa je bil izgubljen in zavarovan, da je šel le iz dežele. Nihče me ni vprašal za popotni list, uihče, odkod sem in kdo."

"Tako sem se več let klatil po svetu. Strojariš sem pri več moštih po svetu; kar sem zaslužil, sem zapravil sproti, da bi v pijači pozabil, kako mi je bilo nekdaj in zakaj sem zapustil dom. Rad, neizrečeno rad bi bil šel večkrat na dom pogledati, kako je, pa nisem se upal..."

"Kakor vse ljudje, tako sem tudi jaz šele potlej, ko je bilo brepozno, spoznal kako neumen sem bil v mladosti. Kaj je bilo vsega tega treba, zakaj nisem bil mlad te pameti, da bi se za enega, človeka ne bil brigal toliko, ko je vendar toliko ljudi in imamo vse tiste slabosti in tiste grehe, samo da jih nekateri počivajo, nekateri kažejo; nekateri so večji, nekateri manjši hubobne, vse skupaj vse življenju."

"Dolgo let potem sem dejal: zdaj te je že ves svet doma pozabil, tebe in to, kar si storil. In kel sem domov. Marsikaj sem našel drugače. Oče moj Rapus je bil davno umrl. Svoje imetje je bil sorodnikom in ubožecem zapustil, mene še v misli ni vzel, da še slišati ni mogel o meni. Valpet res ni bil umrl, pa pobral se je bil

kmalu iz tega kraja. Nezdajna moja ljuba tudi ni več živel; torej potem, ko je odšel njen zapovednik, tijvec, je šla tudi ona na oni svet, če se spominjam, da je v voli.

Njen otrok živi še. Meni ni doma nihče spoznal in tudi sam nisem nikomur pravil, kdo sem."

"Pričeten sem že bil, nekaj časa sem še delal, pa ne dolgo. Začel sem naposled hoditi od hiše

do hiše, kakor hodil Nasradi. Dolgo menda že ne bo pretejrad bi videl, da ne bi bit zgrabič se spominjam, da je v voli. Njen otrok živi še. Meni ni doma nihče spoznal vse, in dostikrat bi vsem del na poti, da bi s smrto storil zanj, ko bi le vedel, da bo tam kaj bolje zame."

Influencia

napada ljudi z veliko hitrico. Hud prehlad, boledine v glavi, hrbitu in drugih delih, bolečine v mišicah, mrzlica in splošna onemogočnost so nekatera znamenja te bolezni. Kaj naj se storiti za to? Ostanite v postelji ali doma dokler ste bolni in vzmetite

SEVEROVE TABLETE ZA PREHLAD IN GRIP

Ravnajte se po navodilih, ki se dobre v omotu. Cena 30c.

Organov za dihanje se najraje prime in vsled tega je važno, da imate vedno doma pri rokah

SEVEROV BALSAM ZA KAŠELJ

Cena 25 in 50 centov.

Grije je večkrat bolno in pokvarjeno, pomoč dobite ako rabite

SEVEROV ANTISEPSOL

za groranje v grlu in za ispiranje nosa, s čemur držite čisti prehod in prost načinjivih bacilov. Cena 35 centov.

Gornja zdravila so dobre v prodaji v lekarstvih. Vascej uprašajte po "SEVEROVIH" in ne jemljite drugih.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

NOVO LETO, NOVE URE, NOVE CENE.

Dobili smo v zaloge prave Elgin molke in ženske ure, ki so tako kraste, da bodo takoj na prvi pogled kupili eno. Ure so vse prave Elgin izdelki in nekaj čisto novega. Dopolnilo pa vse v tem sočinko je tri dolarje.

Ure so vse preuklenute, trije pravni doberi